

DE REFORMATIE

WEEKBLAD TOT ONTWIKKELING VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

DIE UWE JEUGD VERNIEUWT ALS EENS ARENDS PSALM 103:5

Onder redactie van Prof. Dr K. SCHILDER, Kampen.

Medewerkers: Dr H. A. v. Andel, Solo; Dr R. E. v. Arkel, Utrecht; N. Baas, Amsterdam; Dr Henry Beets, Grand Rapids; Dr F. A. den Boeft, Rotterdam; Dr E. T. v. d. Born, Heemstede; Mr A. Bouman, Rotterdam; Ir B. ter Brugge, Almelo; Dr K. J. Cremer, Kampen; Mevr. W. Cremer-de Vries, Kampen; Dr R. J. Dam, Kampen; Dr A. C. Drogen-dijk, Dordrecht; Dr D. v. Dijk, Groningen; Drs D. J. Galle, Kampen; Mevr. G. Gilhuis-Smitskamp, Mijdrecht; Dr J. H. Hagenbeek, Zwolle; Dr J. v. Herksen, Ermelo; Dr B. Holwerda, Amersfoort; A. Janse, Biggkerke; Dr P. Jasperse, Leiden; Dr G. Keizer, De Steeg; Dr B. A. Knoppers, Amsterdam; Dr E. D. Kraan, Vlaardingen; A. Kuiper, Utrecht; Dr J. v. d. Linden, Zeist; Dr S. O. Los, 's-Gravenhage; Drs Joh. Luijkenaar Francken, Rotterdam; Mevr. J. M. Th. Luijkenaar Francken-Schreuder, Rotterdam; Dr F. C. Meijster, Rotterdam; G. Meima, Groningen; Dr H. Mulder, Deventer; Dr A. Ringnalda, Ermelo; P. J. Risseuw, 's-Gravenhage; C. Rijsdorp, Rotterdam; A. Schilder, 's-Gravenhage; Dr G. K. Schoep, 's-Gravenhage; Dr R. Schippers, Wanswold; Dr J. Smelik, 's-Gravenhage; Drs H. Smilde, Groningen; Drs H. Smitskamp, 's-Gravenhage; Dr N. Streefkerk, Wolvega; D. Stroot, Bussum; J. Strikwerda, Zeist; Prof. Dr C. van Til, Philadelphia Pa.; Dr C. Veenhof, Haarlem; Dr J. Veldkamp, Hilversum; Prof. Dr D. H. Th. Vollen-hoven, Amsterdam; Dr M. Vreugdenhil, Meliskerke; Dr F. de Vries, Den Haag; Dr J. de Vries, Tilburg; Dr D. K. Wielenga, Capelle a. d. IJssel; Mr J. A. de Wilde, Den Haag.

Alle stukken bestemd voor de Redactie zende men aan:
Prof. Dr K. SCHILDER, Vloedijk 101, Kampen.

Drukkers-Uitgevers:
OOSTERBAAN & LE COINTRE, Goes.
Tel. No. 58. — Postrekening No. 36000.

Abonnement: f2.50 per halfjaar bij vooruitbetaling.
Voor 't Buitenland f7.50 en voor Ned.-Indië f6.— per jaar.
Advertentiën: 25 ct. per regel. — Losse nummers f0.15.

INHOUD: Hoofdartikel: Geloof en Openbaring, I. — Uit de Schrift: De smaadheid van Christus. (Hand. 5:40a.) — Kerkelijk leven: Nogmaals: Openbaringshistorie en predi-ling. Ontkrachting van het verbond. Het rapport der Chr. Geref. Kerk inzake het antwoord aan de Synode der Geref. Kerken, II. De Bellamy-Beweging en de Spoorwegen. Een Deutsche „christen“ over Jezus. — Even parkeren: Onder de spier-lamp! — Zending en Evangelisatie: Dr J. D. Wielenga. — Geestelijke adviezen: Onze wil en de zonde. — Uit de historie: Dr A. Kuiper Sr. over de bevoegdheid der meerdere vergaderingen, IV. — Opvoeding en onderwijs: Geen partijdige Nationale feestviering! — Muzikale kroniek: De uitvoering van Bachs Hohe Messe door de Nederl. Bach-vereeniging te Naarden. — Persschouw. — Kerknieuws.

HOOFDARTIKEL

Geloof en Openbaring.

Dr G. J. Heering. Geloof en Openbaring I en II. — Van Loghsum Slaterus, Arnhem 1935 en 1937.

I.

In de „Nieuwe Rotterdamsche Courant“ van Vrijdag 11 Februari kunnen we aan het einde van een recensie over het tweede deel van boven-gehoemd boek lezen: „In vele opzichten“, heeft de schrijver in deel I gezegd, „is de tegenstelling rechtzinnig en vrijzinnig uit den tijd“. Ongetwijfeld zal voor wie met Prof. Heering op den grondslag van Evangelie en reformatie staan, zooals hij deze heeft ontwikkeld in zijn werk, deze tegenstelling vrijwel haar zin verloren hebben. Alleen de linksche moderne theologen zullen betoogen, dat niet de tegenstelling uit den tijd is, maar verschoven. In elk geval ligt de scheidslijn niet op een vast aanwijsbaar punt. Dit wil niet zeggen, dat Prof. Heering soms niet zeer scherp stelling neemt tegen het orthodoxe Protestantisme. Hiervoor lezen men in het hoofdstuk „Geloof in God en in den mensch“, wat hij over de praedestinatieschrijft, over de misvorming van het Evangelie en de ontzettende gevolgen hiervan in onzen tijd, zoodat er een Christendom is ontstaan, dat het geloof in den mensch heeft vernietigd, hem beschouwt als te vernietigen stof en geen begrip heeft van de daemonie van het barbaarsche oorlogsbedrijf. Het boek van Prof. Heering is te beschouwen als een brug. Of deze wenschelijk is, nuttig of schadelijk, moge ieder voor zich beslissen. Wat wel gezegd kan worden, is dit, dat de brug moeilijk een bekwaam bouwer had kunnen vinden. Mede- of tegenstander van Prof. Heering zal moeten erkennen, dat hier een boek van groote allure is geschreven, helder, beziel, principieel en veelomvattend.

De recensent heeft het alleen maar over het tweede deel van het werk van Prof. Heering, maar het wil ons voorkomen, dat we heel gemakkelijk zijn oordeel kunnen uitstreken tot de beide deelen, waar beide deelen door denzelfden geest gedragen worden, dezelfde qualiteiten en gebreken vertoonen en dezelfde grondgedachten uitwerken. Dit dan doende, kunnen we van ganscher harte zeggen, dat de recensent in zijn slotzinnen vele ware dingen zegt en dat hij als het ware het hart van de kwesties, door dit werk aangeroerd, heeft geraakt.

In de eerste plaats is het volkomen waar, dat dit een werk is van groote allure, helder, beziel, principieel en veelomvattend. Reeds een korte weergave van den inhoud kan ons doen zien, dat Prof. Heering in zijn boeken aan heel veel dingen zijn aandacht heeft geschonken. Hij begint het eerste deel met de beantwoording van de vraag: wat is dogmatiek? Acht paragrafen worden aan de beantwoording van deze primaire vraag gewijd. In de eerste paragraaf spreekt hij dan over het

begrip dogma en geeft zijn bazuin al direct een helder geluid door zijn uitspraak, dat, ook al is er een leiding van Gods Geest in het kerkelijk denken, het ten slotte toch menschen zijn, die het WAGEN — en het moet gewaagd worden — om de goddelijke waarheid in korte begrippen samen te vatten en dat dit nooit anders dan bij benadering geschieden kan.¹⁾ In de tweede paragraaf gaat hij de verhouding na tusschen dogma en symbolisme om in de derde paragraaf de vraag onder het oog te zien, wat onder symbool verstaan moet worden, waarbij hij tot de conclusie komt, dat de door het Christendom beleden geloofswaarheden „symbolisch“ zijn op te vatten, dat is voor hem niet ident met de werkelijkheden, die zij uitdrukken, maar wel innig verwant, ja, wezenscéen, „t midden houdend tusschen „dit is“ en „dit stelt voor“, doch dichter bij het eerste.“²⁾ In de vierde paragraaf spreekt hij over dogma en belijdenis en poneert dan de stellingen, dat eigenlijk alleen de Roomsche kerk spreken mag van het dogma, omdat daar het kerkelijk gezag onfeilbaarheid waarborgt, maar dat het Protestantisme slechts niet-onfeilbare dogmata kan huldigen, hetgeen klinkt als een „houten ijer“: alleen het Evangelie heeft immers naar Protestantisch besef het „mandatum Dei“.

Hij wil dan ook liever niet van dogma spreken. Desniettemin blijft hij gewagen van dogmatiek en komt dan in de vijfde paragraaf tot de volgende definitie van dogmatiek: Dogmatiek is de theologische discipline, die tot taak heeft, den aard en den inhoud van het christelijk geloof, gezien vanuit de geloofsgemeenschap, waartoe men behoort, kritisch te beschrijven, te zuiveren en te handhaven, met het doel om daarmee zoowel de Waarheid als de Kerk (in haar kleinere en grootere beteekenis) te dienen.³⁾ In de zesde paragraaf stelt hij een onderzoek in naar de vraag, of dogmatiek een wetenschap is. Door ons als Gereformeerden wordt die vraag zonder eenige aarzeling in den meest volstrekten zin van het woord bevestigend beantwoord — denk maar eens aan Bavincks uitspraak: „Dogmatiek is alzo en KAN NIET ANDERS BESTAAN DAN ALS WETENSCHAPPELIJK SYSTEEM DER KENNISSE GODS“⁴⁾ — maar Heering maakt zich over deze vraag niet druk, al houdt hij staande, dat de dogmatiek inderdaad een wetenschap is. De zevende paragraaf heeft als opschrift: Kan dogmatiek een systeem bieden? Deze vraag wordt door hem ontkennend beantwoord, waar onze kennis en zeker onze Godskennis stukwerk is en van de dogmatiek dus geen systeem verwacht mag worden. Ook hier plaatst hij zich dus tegenover de Gereformeerde opvatting, die, hoe wars zij zich betoont van het met een bepaald systeem komen tot de Heilige Schrift, niettemin in haar denkpozingen tot een eenheid wil komen, — we denken weer aan Bavincks woord: „Ook in zijn systeem heeft hij niet anders te doen dan God na te denken en de EENHEID weer te geven, welke er objectief in de gedachten Gods bestaat en in de Schrift voor het oog des geloofs is neergelegd.“⁵⁾ Tenslotte bespreekt hij in de laatste paragraaf van dit hoofdstuk de opvattingen van de theologisch-invloedrijkste denkers aan het einde van de 18de eeuw en in het begin der negentiende eeuw, de opvattingen van Kant, Hegel en Schleiermacher.

Zijn tweede hoofdstuk heeft als titel: De moderne vaders. Eerst maakt hij een paar inleidende opmerkingen. Hij zet uiteen, dat de moderne vaders door de wetenschap den moed ontvingen om zich los te maken van het gezag der Schrift, der kerk en der traditie om zich te laten leiden

We zijn er nog lang niet! (IV.)

Natuurlijk kon hierbij (bij de vernieuwde studie der Gereformeerde Theologie) verschil van studieresultaat niet uitblijven.

De Gereformeerde Theologie was reeds bij haar opkomst aan eenvormigheid gespeend. De verschillende tonen, die zij aansloeg, werden op angelijke wijze in het akkoord gemengd, en niet onjuist kon men van meet af die schakeeringen onderscheiden. Schakeeringen, die ver van elkaander uit te sluiten, elkaar veel meer aanvullen, en zamen het volle Gereformeerde wezen uitmaken. Die schakeeringen nu moesten vanzelf opnieuw uitkomen.

In de tweede plaats had de Gereformeerde theologie een verloop gehad. Eerst de reformatorische periode, toen die der epigonen, daarna der scholastieken, en voorts perioden van verwatering, verslapping, misvorming en achteruitgang. Lag het dan niet voor de hand, dat, al naar gelang iemand zijn zinswijze meer in de eene dan in de andere terugvond, hij zich bij voorkeur op de schrijvers uit die bepaalde periode zou beroepen?

En eindelijk lag het in den aard der zaak, dat niemand onzer eenvoudige repetitie van het oude bedoelde. Het „in wezen vrucht der tijden, in zijn vorm van onzen tijd“ van Da Costa moest ook hier gelden. En, gelijk vanzelf sprak, niet door een ieder zou op dezelfde wijze aan den ouden draad worden voortgesponnen.

Discussie tusschen deze uiteenlopende zinswijzen zou alzo broodnodig zijn, maar dan natuurlijk ook wetenschappelijke discussie moeten zijn. Discussie als onder theologen, die optreden in goede wapenrusting en strijden naar plicht van ridderer.

Dr A. KUYPER,

„De Heraut“, No. 1061, 24 April 1898.

door het eigen inzicht, het eigen oordeel. „Zelf moet ge 't zoeken en zelf moet ge 't vinden... anders spelen de wervende winden, mensch, met uw hart, uw geloof en uw God.“ Hij betreurt het, dat zij te veel opgeruimd hebben en dat zij een te groote plaats lieten aan het wetenschappelijk oordeel, zich vooral teveel lieten beïnvloeden door de natuurwetenschappen, maar gevoelt zich toch eens geestes met hen. Als hij dan ook in de andere paragrafen van zijn tweede hoofdstuk tot kritisch beschrijven van hun opvattingen overgaat — hij behandelt met name de opvattingen van Scholten, Cannegieter, Bruining en Groenewegen — dan treft ons wel de zeer vrijmoedige kritiek, die hij zich veroorlooft en de groote kennis van zaken, die hij bij dat beoordeelen ten toon spreidt, maar het is toch steeds de kritiek van een geestverwant op geestverwanten.

Het laatste hoofdstuk behandelt de Vrijzinnige tijdgenooten. Hij komt dan ook toe aan een kritische waardeering van menschen, voor wie hij, naast hoogachting, niets dan genegenheid voelt. Toch spaart hij de kritiek niet. We maken eerst kennis met vertegenwoordigers der identiteits-theologie, met menschen als Snelhage en Haentjes, van wie hij zonder omwegen verklaart, dat zij niet in staat zijn, een christelijke dogmatiek voort te brengen, waar zij den ouden weg van het Grieksche denken, dien het christelijk denken altijd afgewezen heeft, weer inslaan en wijzen. Dan gaat hij over tot een bespreking van de theologie van den bekenden Leidschen Hoogleraar De Graaf, die reeds overleden is, en tenslotte wijdt hij een groot stuk aan de opvattingen van Roessingh, dien hij boven allen eert en waardeert. Maar ook Roessingh niet de juiste waardeering voor geloof en openbaring en Heering wordt het immers niet moede uit te spreken, dat alleen op grondslag van geloof en openbaring een vrijzinnige dogmatiek gebouwd kan worden.

Aan deze korte inhoudsopgave kunnen we zien, dat het eerste deel van Heerings werk rijk van inhoud is; niet minder rijk is het tweede deel. Dat tweede deel bevat acht hoofdstukken.

In het eerste hoofdstuk zet hij uiteen, wat onder geloof verstaan moet worden. Natuurlijk, zouden we haast zeggen, is voor hem geloof alleen de

1) I, pag. 11, 12.

2) I, pag. 23, 24.

3) I, pag. 48.

4) Bavinck, Geref. Dogmatiek 2 I, pag. 15.

5) Bavinck, a.w. pag. 24.

fides, qua creditur en niet de fides quae creditur — geloof, waarmee geloofd wordt en geloof, dat geloofd wordt. Hij stelt vast, dat in den Bijbel schier alleen van geloof in den eersten zin gesproken wordt en toont dit aan door weer te geven, hoe de Synoptici (Mattheüs, Marcus en Lucas) over geloof spreken, hoe Johannes het doet, Paulus, de pastorale brieven, de Hebreërbrief, de Openbaringen en de Handelingen der Apostelen. Zijn conclusie is, dat er op verschillende wijzen door al de schrijvers van geloof gesproken wordt, al brengt hij ook de overeenkomsten naar voren. Dat er verschil is, vindt hij niet erg — de Waarheid is immers te rijk voor de Bijbelschrijvers en voor ons. „Geen enkel mensch, geen enkele richting en geen enkele kerk kan haar ten volle bevatten”. „Eigenlijk zijn we allemaal ketter, menschen, die bij een bepaalde opvatting der waarheid leven”.

In het tweede hoofdstuk bespreekt hij het begrip openbaring. Openbaring is voor hem een aangrijpend gebeuren, een bekendmaking van waarheid en een mededeeling van leven. Zij komt ons toe van een persoonlijk God en bereikt ons door twee instanties, de komst van Jezus Christus in de wereld en de persoonlijke openbaring, waarin die historische openbaring, zij het ook gedeeltelijk, tot ons komt en ons geloof wordt. Openbaring is verder voor hem in den regel apokalyps, mededeeling van verborgen dingen, van Gods werkelijkheid, maar dan zoo, dat het mysterie blijft, het mysterie, dat we kennen mogen, maar niet begrijpen kunnen.

In het derde hoofdstuk gaat hij na, wat we onder het Evangelie te verstaan hebben, in het vierde de Katholieke opvatting van geloof en openbaring, in het vijfde de opvattingen der Reformatie, het zesde draagt als titel het geloof in God en in den mensch, waaronder hij onder meer de Praedestinaties bespreekt, en in het zevende gaat hij na de verhouding van het Divinum (het goddelijke) en het Humanum (het menselijke), waarin hij groote aandacht wijdt aan de cultuur, die volgens hem geen zelfstandige grootheid mag zijn.

Hij beëindigt zijn werk met een achtste hoofdstuk, waarin hij gesprekken voert met onderscheiden filosofische stroomingen in hun relatie met den godsdienst. Hierbij behandelt hij onder meer het existentieel denken, de fenomenologische methode, het religieuze apriori en de „objectieve waarheid” om te besluiten met een paragraaf, die gewijd is aan de inductieve taak der dogmatiek, praktisch gezegd een aanwijzing, hoe we ongelovigen, zonder de waarheid der openbaring te bewijzen, kunnen aannemelijk maken, dat het alzo is. Het laatste woord van het boek is een belijdenis, waarin hij zijn geloof, dat eenmaal de Heilige zal blijken de Almachtige te zijn en de Almachtige de Heilige en dat de Kurios (de Heere) der geloovigen zal blijken te zijn, wat we nu reeds gelooven, maar niet kunnen zien: de Logos der Schepping, de Alfa en de Omega. *)

Ik noemde als een der ware woorden van den recensent der N. R. Crt., dat dit een boek is van groote allure. Alleen reeds de inhoudsopgave kan het bewijzen. Hoeveel vraagstukken worden in dit werk niet aangesneden! En hoe worden zij aangesneden? Wat een geweldige kennis kan deze hoogleraar daarbij ten toon spreiden! Wat een scherpe onderscheidingsgaven mag hij bezitten! Hoe raak kan hij stroomingen en opvattingen typeeren! De lezing van dit werk is in vele opzichten een groot genot. We worden zelfs jaloersch, dat onze hoogleraren in de dogmatiek in den laatsten tijd zoo'n breed werk niet gegeven hebben en we hopen zeer, dat het Prof. Schilder gegeven mag worden — ik noem hem maar, omdat ik zijn aanpakken van de vraagstukken de meest-juiste acht — ons een dergelijk werk van die hooge statuur op dogmatisch gebied te geven. Waarlijk, we worden den laatsten tijd in dezen niet verwend. Bavineks geniale werk is eigenlijk het laatste, dat ons gegeven werd. Ja, we hebben veel in hem en in anderen, maar hoe gaarne ontvingen we iets, dat ook in kan gaan op de vraagstukken van onzen tijd. En dan te weten, dat we mannen hebben, die het ons geven kunnen! Hoe heerlijk zou het zijn, als we naast deze dogmatiek, die zegt te staan op den grondslag van Evangelie en Reformatie, een dogmatiek konden zetten, die er inderdaad op staat!

En hoe heerlijk zou het ook zijn, als onze hoogleraren in de Wijsbegeerte nog meer konden publiceren? We zijn heel dankbaar voor hetgeen we hebben, maar een werk als dit laat ons zien, wat we nog missen. Inderdaad, Prof. Vollenhoven en anderen, we wachten gaarne op U.

M. Vr.

6) II, pag. 404.

Hebt U er al aan gedacht, dat voor het aanbrengen van een nieuwe abonnee U een premie kunt kiezen uit een uitgebreide boekenlijst?

UIT DE SCHRIFT

De smaadheid van Christus.

(Eén harer vormen.)

En zij gaven hem (Gamaliël) gehoor. Hand. 5:40a.

Wanneer Gamaliëls advies in den Joodschen Raad een wilfig oor vindt, beleeft het farizeïsme één van zijn gouden oogenblikken.

Voor wie de verzen 17, 21, 24 en 34 van Hand. 5 met elkaar vergelijken, is in dit hoofdstuk verneembaar de latente wrijving tusschen de twee groepen in Israël van dien tijd, die er streken om de hegemonie. Van de Sadduceën gaat opnieuw een actie tegen de kerk uit; ze zal zich richten tegen haar aardsch middelpunt, de apostelen worden gevangen gezet. En tenslotte ligt hun doodvonnis klaar. Dat was kennelijk het drijven van de Sadduceën. Deze groep had ook de leiding gehad bij de veroordeeling van Jezus. Nu ligt een gelijk vonnis voor Zijn apostelen gereed. Maar dan gelukt het Gamaliël, den leider der oppositie, voor dezen keer de leiding te ontwringen aan de handen van den president van het hof, tevens leider der sadduceesche meerderheid.

Nu mag ieder, die het goed meent met het volk van Mozes, zijn ooren wel spitsen. De grootste der onderzoekers van Mozes' wet heeft vandaag zijn kans in de hoogste vergadering van zijn volk. Gamaliël is een leeraar der wet, in waarde gehouden bij geheel het volk. Hij is de beste leermeester, dien Paulus krijgen kon. Hij is de eerste der zeven groote wijzen, die niet den ordinaireren titel Rabbi voert, doch als Rabban eerbiedig wordt genoemd. Hij heeft den machtigen invloed van de school van Sjammai gebroken en de hegemonie bezorgd aan de groep van Hillel. Uit hem zijn de Joodsche patriarchen gesproten.

Zal dan nu de welgeleerdheid haar oordeel geven over de zaak van Jezus? Ach, hoort, wat deze man te zeggen heeft, wanneer de getuigen van Jezus Christus hun leven inzetten voor hun Heer. Hij zegt: „Voorzichtig aan met deze menschen”. Hij zal een machtsrede houden, maar van te voren weet hij, dat hij niets ter zake zeggen zal; dat hij geen steentje zal bijdragen tot beslissing in het rechtsgebeding, waarvoor de vergadering is geconvoceerd.

Gamaliël, de Farizeër, is ook al niets beter dan de overpriesters en ouderlingen des volks, die er een figuur voor over hadden om maar buiten de kwestie te mogen blijven, of de doop van Johannes uit den hemel of uit de menschen was, Matth. 21 vs 25 vlg.

Hij zal zijn Schriftgeleerdheid niet gebruiken om de vergadering te leiden tot een rechtmatig vonnis, maar om een oud farizeïstisch principe, dat van de groote voorzichtigheid om in te grijpen in het Godsbestuur, te bepleiten. Zijn prestige zal hij geven voor de victorie van een bepaalde, altijd bij de Farizeën geliefde, politieke gedragslijn. Sinds 800 Farizeërs hun verzet tegen Alexander Jannai, den hogepriester op den koningsstroon, met een kruis hadden geboet, was het de handige praktijk der Farizeën geweest, om geen enkel risico op zich te nemen. Dat zat altijd tusschen hen en de Sadduceën. Het is een groote dag voor Gamaliël, wanneer hij deze meening aan den heelen raad kan opdringen.

Doch hier is de zelfvertering der farizeïstische Schriftgeleerdheid openbaar. Iedere daad dient getoetst te worden aan de roeping van den mensch, die haar verricht. Het is er niet goed mee, wanneer wij het volle gewicht van onze positie, ons geld, onze kennis in de weegschaal leggen en succes hebben dan. Het is pas goed, indien wij onze talen dienstbaar stellen aan den Heer, die ze ons verleende. Dus hebben we ook bij het advies van Gamaliël te vragen slechts: wat heeft deze man met zijn welgeleerdheid gedaan? Is dan eindelijk uit zijn mond in het sanhedrin in de zaak van Christus de stem der Schrift gehoord? Toen Sadduceesche levenswijze even zweeg, heeft toen de Farizeër gesproken naar de wet van Mozes? Hebben ook maar voor éénmaal de mannen van Gamaliël den Joodschen raad gezet in het licht van het aureool, waarin de massa hen en hun daden moest zien: leeraars der wet?

Ge hoort niet dan de stem der praktijk. Twee gebeurtenissen worden opgehaald. Twee „gevallen” waren dat, waarin het dooden van den leider afdoende maatregel was gebleken om een beweging te verlammen. Zoo kon het ook nu gaan. En er is nog een mogelijkheid. God kan deze beweging willen laten voortbestaan. Welnu, dan zegt de farizeesche politiek: loop niet het risico, tegen Gods bestuur te strijden. Dan moeten we maar zien hoe het komt en de tijd zal het leeren.

Het is ontdekkend, te vragen, hoe het bestaanbaar is, dat een man die er zijn beroep van had gemaakt naar de wet van Mozes te vragen, de discussie op een zoo laag peil kan brengen, terwijl zijn dagelijksche bezigheid hem de gelegenheid

bood, in het geding de leiding te geven naar de wet van Mozes.

De man is compleet tevreden met zijn systeem. Zóó tevreden, dat hij het dagelijks uitspinnen zal in de rabbijnenschool en leerlingen van heinde en ver er in zal repeteeren. Maar voort zal hij zijn positie in het volksleven handhaven met elk geschikt middel. Door tactisch op te treden zal hij zijn gouden dagen hebben. Maar geen seconde zal hij zijn kennis van de wet, zijn positie en invloed, wagen in den strijd voor waarheid en recht.

Het is niet de welgeleerdheid, die Christus hier onrecht doet. Christus wil altijd staan in het oordeel der welgeleerdheid, indien ze zich aan de wet houdt; en zijn apostelen willen blijmoedig naast Hem staan, en teksten mee napluizen geduldig. Het is de man, die zijn eigen welgeleerdheid verloochent, omdat hij persoonlijk succes wil, die Christus hier smaadheid aandoet. In zulke gevallen zijn letters-tellende welgeleerden niet beter en niet minder dan letters-vloekende geestdrijvers.

Het gaat bij dit bedrijf wel zeer vroom toe. „Opdat wij niet blijken tegen God te strijden”. Maar Christus' dienaren droegen Zijn smaadheid, bij zóóveel vroomheid.

En niet alleen bebloede ruggen waren de teekenen der versmading, waarmee hun smaders hen belaadden. Maar ook de weigering om hun twist-zaak te beslechten.

Het is heel erg, wanneer het Woord van God moet zwijgen voor de stem der praktijk. Maar het is niets beter, wanneer vervolgens niet eens meer naar het Woord gevraagd wordt.

W.

R. S.

KERKELUK LEVEN

Nogmaals: Openbaringshistorie en prediking.

Ds J. Overduin vraagt nog eens het woord. Al vinden we de discussie onvruchtbaar, we willen hem toch nog wel eens het woord geven. Hier is inzender:

Hooggeachte Professor Schilder,

Mag ik nog eenmaal gebruik maken van Uw gastvrijheid in „De Reformatie”, om zoo kort mogelijk te antwoorden op het ingezonden van den heer De Rover en Uw onderschrift („Ref.” 10 Juni '38).

1o. Het spijt mij zeer, dat de heer De Rover beweert, dat „wat Ds O. mij in den mond legt, als gesproken op de jaarvergadering van „Filippus”, door mij gezegd noch bedoeld is”. Nu moet ik helaas daar tegenover stellen, dat ik namen mag noemen van bezoekers van de jaarvergadering, die getuigen willen, dat ik in mijn „Credo”-artikel de gedachten van den heer De Rover zakelijk juist heb weergegeven. Enkelom vroeg ik er naar, die allen dit getuigden. Ik zal ze noemen, a. Prof. Dr G. M. den Hartogh, voorzitter van „Filippus”; b. Ds H. A. Wiersinga, die de opmerkingen van den heer De Rover noteerde, omdat hij als referent hem beantwoorden moest; c. Ds J. C. J. Kuiper uit Arnhem, die me schreef: „Inderdaad heb jij de gedachten van mijnheer De Rover goed weergegeven”. Verder bespraken wij aan den koffiemiddag deze „eenzijdigheid” met een groep van ongeveer zes personen, die allen zóó den heer De Rover hadden verstaan. „Gezegt noch bedoeld”? Kunnen wij niet meer luisteren?

2o. Het referaat van Ds Kuiper beluisterde ook ik met groote instemming, maar dat was toch iets anders, wijl iets meer dan de heer De R. voorstond.

3o. De beantwoording van den heer De R. was Ds Wiersinga wel toevertrouwd, en helaas heb ik den heer De R. in de middagpauze niet gezien om met hem te spreken en de middagvergadering moest ik vóór het einde van het referaat van Ds K. reeds verlaten, zoodat de conclusie, dat mijn „ambtelijke gehoorzaamheid ingesluit werd”, onjuist is.

4o. Om de zaak bij de juiste proporties te houden, moet ik opmerken, dat het niet gaat over de waarde van het element der Godsopenbaring in de prediking, zoodat ik het „breede” stuk van K. S. onder 7o. onderschrijf. Inderdaad moeten de biotische, psychische, politieke, sociale (etc.) factoren een dienende plaats hebben, maar dan ook een dienende plaats hebben. Dit laatste is voor sommigen, die ik ken, niet overbodig. Doch het gaat eenvoudig hierover. K. S. ziet geen overwaardeers; ik zou haast zeggen: Hij wil ze niet zien. „Weg met de fatale probleemstelling zelf van over-, onder-, middelwaardeering”. Is deze probleemstelling zoo fataal? Ik geloof, dat A. Kuiper Sr in zijn „Drie kleine voasen”, toch zeker heel juist waarschuwt tegen overwaardeering. Het is toch ook een feit, dat over- en onderwaardeering tegelijk zich kunnen voordoen.

Over het algemeen kunnen wij zeggen, dat de evangelisatie-roeping nog lang niet voldoende doorgedrongen is in de Kerk in haar geheel (om van andere roepingen nu te zwijgen), maar daarom moet ik weleens een evangelisatie-werker tot de orde roepen en hem herinneren, dat er ook nog andere belangen en roepingen in de Kerk des Heeren zijn. En zulke „drijvers” zijn slechts „propagandisten” van de evangelisatie, zij irriteren meer de slapen, dan dat zij hen opwekken. Meer en anders bedoel ik niet. En deze „drijvers” maak ik tot kalmte terwijl ik tegelijk zie, dat over de heele linie nog te weinig ernst wordt gemaakt met de historische revelationis. Tenslotte zijn wij niet alleen geroepen rekening te houden met- en te waarschuwen tegen hetgeen „zwart op wit staat”, maar ook tegen hetgeen ik en anderen hooren onder ons volk. Dat zijn voor mij niet zoo goed feiten, soms nog ernstiger feiten dan „zwart

op wit
En nu
is en d

Mijn an

1. Wat
over wat
zijn? Ste
hausch ge
is dan d
„overwaat
heils in
signaleer
stens aan
blijvende
in het al
(in de ev
betrekkli
bracht. M
toond, da
waar Ds
vond hij
2. Wat
te? Hij
deering”;
van dhr
ten goede
als de on
gnoses ste
het over l
wen vraa
neembaar
éens te z
gezondhei
Nu Ds O.
wat dit la
bewijs he
gelijkelij
Dr Korff,
nis van l
bondsdag
wijzend te
van „over
buring. O
3. Blijft
kan men
men iem
bepaalde
secretaris
dat hij in
B. kreeg
thans ook
ieder is d
4. Het is
waar „h
hij ziet. C
behoeven
van het l
van wat
dankbaar
uit de vru
langstelli
probleems
achten. A
hij van d
maar één
niet aan c
over heel
de menscl
éene gebou
deze laats
begon te
om te con
knipt, ma
doen. Niet
eenigen v
„kalmte”
„profetia
praxis; en
uit het be
filmbeelde
5. Tensl
kan bij de
vinden, w
en naar c
zijdigheden
ik zou ni
schrift mi
woord voo
het vanda
dat de pr
afgedacht
toegzaam
met het l
het gaat
Kuypers
zonde”,
te wézen
merkelijk
wat Ds C
intellect,
onmishaar
lieden v a
neigd zijn
Niemand
tegen int
symptome
behoefde l
van het